

BLAUWDruk

Bachelor in de theologie en de
religiewetenschappen

Faculteit Theologie en Religiewetenschappen

OKTOBER 2019

Blauwdruk Bachelor in de theologie en de religiewetenschappen

I. Profiel en visie

Het studiecurriculum theologie en religiewetenschappen is gericht op de interdisciplinaire wetenschappelijke studie van de christelijke (met een bijzondere aandacht voor de katholieke) geloofstradities in de context van een multiculturele en multireligieuze samenleving en op de studie van religies en het fenomeen religie, in dialoog met theologische kaders. Het academisch onderwijs volgt de recente ontwikkelingen in de verschillende vakgebieden op de voet om studenten tot zelfstandig oordelen en handelen op het gebied van de theologie en religiewetenschappen te vormen.

A./ Speerpunten

- **Kwaliteitsvol en onderzoeksgebaseerd onderwijs:** het onderwijs wordt sterk gewaardeerd door de studenten. Door de kleine groepen is er een grote interactie en individuele aandacht. Studenten leren door de rijkdom aan perspectieven (grote diversiteit onder de medestudenten, verscheidenheid aan inhoudelijke visies, auteurs uit de hele wereld die aan bod komen, ...). De studenten maken kennis met actuele, onderzoeksgebaseerde inzichten en leren basisvaardigheden om onderzoeksresultaten te begrijpen en om zelf onderzoek te verrichten.
- **Uitstekende begeleiding:** docenten en assistenten, de ombudsdienst en studieloopbaanbegeleiders staan klaar om je te begeleiden tijdens je hele opleiding.
- **Internationaal gerenommeerde bibliotheek:** je vindt er meer dan 1 300 000 volumes, 1 000 tijdschriften en elektronische bronnen. Unieke collecties en topstukken staan er ter beschikking.
- **Internationaal karakter:** er studeren aan de faculteit studenten uit meer dan zestig landen. Er zijn uitwisselingsmogelijkheden, excursies en studiereizen naar onder andere India en Griekenland.
- **Bruisend studentenleven:** in Leuven is studeren veel meer dan lessen bijwonen en achter je boeken zitten. Het hele academiejaar staat bol van activiteiten van en voor studenten. Ook de studentenkring Katechetika draagt zijn steentje bij en zorgt voor amusement, cultuur en sport.
- **De combinatie van een inleiding in traditionele theologische disciplines samen met inleidende vakken in het gebied van de religiewetenschappen:** de opleiding biedt een breed overzicht in verschillende disciplines en biedt studenten de basis voor verdieping in het brede veld van de theologie, in specifieke theologische subdisciplines of in religiewetenschappelijke studies.
- **Theologie en religiewetenschappen in dialoog met culturele en maatschappelijke uitdagingen:** de opleiding behandelt fundamentele vragen uit theologische en religiewetenschappelijke disciplines, leert studenten hermeneutisch denken en onderzoeken en staat stil bij actuele uitdagingen in de maatschappij. Studenten leren ook door observatie en participatie in maatschappelijke en religieuze contexten. Ze maken tevens 'integrerende opdrachten' (scripties, theologisch practicum) en leren reflecteren over zichzelf en de eigen levensbeschouwelijke positie. Studenten worden ondersteund in hun vorming als theoloog/religiewetenschapper en als persoon.
- **Studieflexibiliteit:** Studenten kunnen de opleiding vol- of deeltijds volgen. Voor werkstudenten worden er (mits toelating) bijzondere faciliteiten aangeboden zoals zelfstudiepakketten en examenspreiding. Dat maakt de combinatie van studie, werk, gezin en sociaal engagement haalbaar.

B./ Doelen en leerresultaten

Het studiecurriculum Theologie en religiewetenschappen is gericht op de interdisciplinaire wetenschappelijke doorgronding van de verschillende geloofstradities (in het bijzonder de christelijke) in de context van een multiculturele en multireligieuze samenleving. Academisch onderwijs dat mensen tot zelfstandig oordelen en handelen op het gebied van de theologie en de religiewetenschappen wil vormen, moet niet alleen de hoofdlijnen van het theologische en religiewetenschappelijke onderzoek overbrengen, maar ook de ontwikkelingen in de verschillende vakgebieden op de voet volgen. Daarom beoogt het onderwijs dat door de Faculteit verstrekt wordt bij te dragen tot de algemene vorming en ontwikkeling van de studenten en hen voor te bereiden op de zelfstandige theologisch en interdisciplinair gerichte reflectie over de christelijke geloofstraditie. Tevens wil dit onderwijs belangstelling opwekken voor de onderlinge verhouding en het eenheidsstreven van de verschillende christelijke kerken en voor de relatie tussen de verschillende religies.

Dit houdt in:

- Het ontwikkelen van een integrerend referentiekader door in te leiden in de theologische en religiewetenschappelijke hoofddisciplines en in de filosofische en menswetenschappelijke vakgebieden die dienstig zijn aan de theologische en religiewetenschappelijke reflectie.
- Het ontwikkelen van de basiscompetenties eigen aan een academische vorming in de theologie en de religiestudie, o.m. het combineren van een brede wetenschappelijke interesse met een kritische ingesteldheid voor de diverse wijzen waarop het religieuze fenomeen gepresenteerd en geëvalueerd wordt in wetenschap, samenleving en cultuur.
- Het voorbereiden op een meer gespecialiseerde Masteropleiding Theologie en religiewetenschappen of een Educatieve Master Godsdienst, aansluitend op de Bachelor.

i) Leerresultaten

De *opleidingsspecifieke leerresultaten* die door studenten worden bereikt na het doorlopen van de opleiding Bachelor of Arts in de theologie en de religiewetenschappen, zijn de volgende:

De afgestudeerde is in staat om:

1. de basisbegrippen en -methodes van de theologie in haar onderscheiden methodologische invalshoeken (de systematisch-hermeneutische invalshoek; de historisch-hermeneutische invalshoek en de praktisch-hermeneutische invalshoek) te kennen, te begrijpen en toe te passen.
2. de basisbegrippen en -methodes van de religiestudie, de interreligieuze dialoog en de studie van de grote wereldgodsdiensten te kennen, te begrijpen en toe te passen.
3. de basisbegrippen en -methodes van disciplines verwant met theologie (zoals bv kerkelijk recht, (godsdienst)filosofie, (godsdienst)sociologie, (godsdienst)psychologie en (godsdienst)antropologie) te kennen, te begrijpen en toe te passen.
4. de inzichten gewonnen in de verschillende disciplines toe te passen op religieuze, levensbeschouwelijke en maatschappelijke problemen, vragen en uitspraken.
5. onderwerpen die verband houden met kerk, godsdienst, zingeving en spiritualiteit te analyseren en in een ruimer verband te plaatsen.
6. literatuur in gebieden uit de theologie en de godsdienstwetenschappen zoveel mogelijk in originele talen te lezen en onder begeleiding te verwerken.
7. op een begeleid zelfstandige wijze een scriptie te schrijven, wat zowel het nauwkeurig formuleren van een welomschreven onderzoeksvraag, het verwerken en analyseren van literatuur, het coherent synthetiseren, verwoorden en beoordelen van de erin vervatte inzichten, als het komen tot een initiële kritische positiebepaling ten aanzien van deze verworven inzichten, impliceert.
8. zelfstandig en in groep te werken.
9. op een mondelinge en schriftelijke manier samenhangend te communiceren over de inzichten die verworven werden tijdens de opleiding.

ii) Vormingsdoelen

- Studenten staan open voor deelname aan discussies en het beargumenteren van eigen ideeën.
- De afgestudeerde masterstudenten tonen bereidheid het handelen af te stemmen op de opgebouwde kennis en inzichten en kunnen probleemoplossend denken en handelen.
- Studenten hebben aandacht voor de ondersteuning van anderen in hun spiritualiteit en levensbeschouwing.
- Studenten zijn zich bewust van hun eigen levensbeschouwing en spiritualiteit.
- Studenten ontwikkelen een onderzoeksgerichte attitude door genuanceerd en kritisch te reflecteren op en te oordelen over de relatie tussen maatschappelijke, theologische en religiewetenschappelijke thema's.
- Studenten staan open voor opdrachten die gericht zijn op een concrete bijdrage aan relevante maatschappelijke of religieuze problemen (bijdrage aan websites als Thomas/Elisabeth/, blogs, ...).
- Studenten hebben aandacht voor de integratie van de gehele persoon in het vormings- en leerproces aan de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, bijvoorbeeld door deelname aan evenementen als liturgie en rituelen, toneel, muziek, sport, excursies of door het opnemen van praktijkgerichte opleidingsonderdelen, het volgen van geestelijke begeleiding, het werken aan de eigen persoonlijkheid en interpersoonlijke vaardigheden
- Studenten zijn alert voor thema's als solidariteit en rechtvaardigheid, met aandacht voor de meest kwetsbaren, en dit zowel binnen de lessen als daarbuiten (inzet voor medestudenten; deelname aan solidariteitsacties of sociaal activisme rond thema's als diversiteit, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid, vrede, fair trade, ...).

C./ Onderwijsvisie

De Faculteit vervult haar opdracht door het aanbieden van een kwalitatief hoogstaand, student-activerend onderwijsprogramma, door het creëren van een sterke en motiverende onderzoekscultuur die representatief is voor de domeinen van het historisch-, systematisch-, en praktisch-theologisch onderzoek, en door het actief beschikbaar stellen van haar expertise en dienst aan de universiteit, kerk/geloofsgemeenschappen en de samenleving. De Facultaire waarden vertalen zich in volgende onderwijskundige aandachtspunten:

- De Faculteit leert studenten eigen keuzes te maken in hun planning en leidt hen op tot zelfstandige theologen/religiewetenschappers die bereid zijn een leidende rol te vervullen in de samenleving en de geloofsgemeenschap (*Vrijheid in verantwoordelijkheid*).
- De Faculteit stelt zich flexibel op naar werkstudenten en studenten met functiebeperking (*Solidariteit in rechtvaardigheid, met aandacht voor de meest kwetsbaren*).
- De Faculteit bevordert de reflectie over persoonlijke overtuigingen en levensbeschouwelijke visies, zowel door docenten als studenten en staat hierbij open voor verschil in visie/beleving (*Authenticiteit*).
- De Faculteit heeft niet slechts aandacht voor het cognitieve, maar voor de hele mens: lichamelijk, psychologisch, sociaal, en spiritueel (*Respecteren van en bijdragen aan de gehele persoon en zijn of haar integriteit*).
- Waar mogelijk stimuleert de Faculteit opdrachten die gericht zijn op een concrete bijdrage aan relevante maatschappelijke of religieuze problemen (*Bijdragen aan de maatschappelijke opdracht*).
- Studenten (ook toekomstige) zijn er zich in toenemende mate van bewust dat een theoloog een religiewetenschappelijke basis moet hebben voor elk werkveld; en dat elke religiewetenschapper oog moet hebben voor de theologische problematiek van zijn/haar studieobject (*Het disciplinaire future self verbindt theologie en religiewetenschappen*).

- De aanwezige diversiteit op vlak van vooropleiding, gender, leeftijd, confessie, spiritualiteit, ...) wil de Faculteit expliciet vruchtbaar maken in het theologisch en religiewetenschappelijk onderwijs (*Diversiteit als hefboom*).

D./ Doelpubliek

Kandidaat-studenten hebben interesse om de **christelijke godsdienst** van binnenuit te ontdekken en te bestuderen, zijn geboeid door het **historische aspect** van het religieuze en benieuwd naar de **hedendaagse verschijningsvormen** ervan. Ze willen meer te weten komen over **andere religies** (islam, jodendom, boeddhisme, hindoeïsme) en religieuze bewegingen (new age, hare krishna, falung gong ...). Ze zijn **sociaal bewogen** en hebben interesse in **menswetenschappelijke disciplines** zoals filosofie, sociologie, psychologie en antropologie.

De aandacht voor zij-instromers en werkstudenten maakt de opleiding aantrekkelijk voor deze doelgroep.

II. Realisatie

A./ Structuur en leerlijnen

De opleiding beslaat twee grote onderzoeksdomeinen, met name Theologie (1) en Religiewetenschappen (2), die elk verschillende subdomeinen omvatten.

1. Onder theologie ('theologische componenten') vallen:
 - **systematische theologie:** bestudeert de centrale ideeën van het christendom, hun onderlinge verhouding en hun relatie tot culturele, filosofische en maatschappelijke stromingen vandaag.
 - **theologische ethiek:** bestudeert de manieren waarop het christendom nadenkt over wat goed is, en hoe dat in ons persoonlijk, sociaal en politiek doen en laten gestalte krijgt.
 - **Bijbelwetenschap:** bestudeert de Bijbelse teksten met behulp van taalkundige en historisch-kritische methodes.
 - **geschiedenis van kerk en theologie:** bestudeert de vele verschijningsvormen van het christendom in haar lange geschiedenis.
 - **pastoraaltheologie:** onderzoekt hoe religieuze beleving gestalte krijgt in het dagelijks leven van gelovigen en hoe christenen (individueel, in groep of als kerk) hier adequaat mee kunnen omgaan (met bijzondere aandacht voor kerkelijke opdrachten zoals liturgie, catechese en pastorale zorg)
2. Onder religiewetenschappen ('godsdienstwetenschappelijke componenten') vallen:
 - **Religiestudie:** bestudeert het fenomeen religie en heeft aandacht voor de specifieke empirische wetenschappelijke methoden in dialoog met de disciplines van (godsdienst)sociologie, (godsdienst)antropologie en (godsdienst)psychologie
 - **Wereldgodsdiensten:** bestudeert verschillende religies (jodendom, islam, oosterse religies, verschillende nieuwe religieuze bewegingen, ...)
 - **Interreligieuze dialoog:** bestudeert de relaties tussen verschillende godsdiensten, in het bijzonder tussen christendom en islam en tussen christendom en jodendom.

Deze subdisciplines bieden elk een andere invalshoek, maar hangen toch nauw samen. Theologie en religiewetenschappen bestudeert religie dus op veel verschillende manieren.

Het bachelorprogramma zelf bestaat uit **zes pijlers**: (1) theologische opleidingsonderdelen, (2) religiewetenschappelijke opleidingsonderdelen, (3) filosofische opleidingsonderdelen, (4) kerkelijk recht, (5) keuzeopleidingsonderdelen en (6) een scriptie over een onderwerp naar keuze. Stap voor stap wordt de

student op die manier ingeleid in de verschillende theologische en religiewetenschappelijke disciplines. Naarmate de opleiding vordert, kan de opleiding meer afgestemd worden op de eigen interesses omdat het aandeel **keuzeopleidingsonderdelen** dat opgenomen kan worden, groter wordt. Studenten kunnen een beroep doen op de nodige begeleiding bij het samenstellen van hun studieprogramma.

B./ Werkvormen

De onderwijs- en werkvormen die in de opleiding gehanteerd worden zijn student-gecentreerd en worden zo gekozen dat ze het leerproces van studenten optimaal ondersteunen. Er is een grote variatie van werk- en onderwijsvormen, soms ook binnen een opleidingsonderdeel, waardoor ook veel hoorcolleges het karakter aannemen van responsie- of interactiecolleges. De kleine onderwijsgroepen maken een flexibel gebruik van werkvormen mogelijk. In verscheidene OPO's worden lees-, reflectie-, schrijf-, en presentatieopdrachten opgenomen.

C./ Toetsbeleid

Het toetsbeleid wordt gekenmerkt door transparantie van de evaluatiecriteria die worden meegedeeld via de ECTS-fiche en de *Richtlijnen voor het schrijven van scripties, masterproeven en proefschriften*.

De inhoudelijke validering van de ECTS-fiches is een belangrijk element in de kwaliteitszorg van het toetsbeleid.

Verder wordt het gebruik van standaard feedbackformulieren voor scripties en masterproeven verplicht, en voor mondelinge examens gestimuleerd. Dit laat toe om studenten na het examen beter feedback te kunnen geven tijdens het inzagemoment.

Bij het schrijven van papers wordt aan studenten de mogelijkheid gegeven om tussentijdse feedback te ontvangen.

Ten slotte wordt een overzicht van de gebruikte toetsvormen besproken en geëvalueerd in de POC. Eventuele onevenwichten kunnen op deze manier snel geremedieerd worden.